

Even voorstellen: de modderschildpad

Roodwang-, geelwang- en geelbuikschildpadden staan op de Unielijst en mogen niet meer gehouden of verhandeld worden. Er geldt weliswaar een overgangsregeling voor mensen die deze dieren al bezitten, maar je kunt ze dus niet meer te koop aanbieden in de dierenspeciaalzaak. Erg? Nee, want er bestaat een leuk alternatief: de Mississippi modderschildpad.

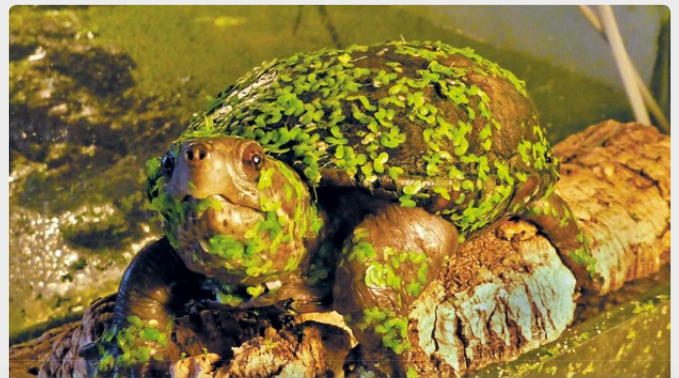
TEKST EN FOTO'S: LACERTA / FRED FLEMINKS EN JAN BOONSTRA

Het verspreidingsgebied van de Mississippi modderschildpad omvat uiteraard het stroomgebied van de rivier Mississippi in de zuidelijke Verenigde Staten en de aansluitende gebieden daaromheen. Deze soort schildpad komt voor in allerlei wateren, zoals ondergelopen land, greppels, sloten en ondiepe poelen. Ze hebben een voorkeur voor dichtbegroeide plekken met een zandige of modderbodem. De dieren leven solitair, waardoor ook in het aquarium vaak geen prijs wordt gesteld op gezelschap van soortgenoten. In de natuur hebben de dieren een leefgebied van circa 500 vierkante meter.

Oostelijk van het genoemde verspreidingsgebied tot aan de Atlantische kust komt de nominaatvorm (ondersoort met dezelfde naam) van deze soort voor, de gewone modderschildpad *Kinosternon subrubrum subrubrum*. In Florida komt de derde ondersoort voor, de Florida modderschildpad *Kinosternon subrubrum steindachneri*.

Uiterlijke kenmerken

De drie ondersoorten zijn redelijk gemakkelijk uit elkaar te houden. De Mississippi modderschildpad heeft als meest opvallend uiterlijke kenmerk de twee vuilgele, ongeveer twee millimeter brede strepen vanaf de ogen naar de kaakhoek tot in de nek. Dit is eigenlijk de enige

Lacerta en Trionyx

Dit artikel verscheen eerder in *Trionyx*, het tijdschrift van de Nederlands-Belgische Schildpadden Vereniging en *Lacerta*, een tijdschrift van de gelijknamige herpetologische vereniging die liefhebbers in staat stelt hun ervaringen, maar ook nakweekdieren uit te wisselen. *Lacerta* vormt in Nederland al vanaf 1942 een middelpunt waar kennis is gebundeld over voeding, huisvesting, natuurlijk gedrag en kweek van slangen, hagedissen, schildpadden, kikkers en salamanders in de vorm van artikelen over waarnemingen in de natuur en in het terrarium. Zie ook www.lacerta.nl en www.trionyx.nl.

Jong volwassen dier dat ontwaakt uit de winterslaap in een kas onder een struik

tekening van het dier. De muskusschildpad *Sternotherus odoratus* heeft ook gele strepen over de kop maar deze zijn doorgaans dunner en geler. De gewone modderschildpad heeft – in plaats van vuilgele strepen over de kop – kleine en enkele grote, vuilgele vlekken. De Florida modderschildpad ziet er hetzelfde uit als de gewone modderschildpad maar heeft een veel kleiner achterste buikschild en een smalle brug tussen buikpantser en rugschild. Verder hebben mannetjes van deze ondersoort opvallend grote koppen.

De Mississippi modderschildpadden zijn verder aardappelkleurig met een wat lichtere buikzijde. Het buikschild laat twee scharnieren zien, waardoor het rug- en buikschild bijna volledig kunnen worden gesloten. De lichaamslengte van de schildpadden ligt tussen de tien en twaalf centimeter. Mannetjes blijven wat kleiner. De dieren hebben een lange en spichtige nek en een redelijk zwaargebouwde kop met krachtige kaken.

Gedrag

Zoals we eerder schreven, zijn modderschildpadden solitaire dieren: ze leven niet in groepen en zijn nogal eenzellig. Dat betekent dat ze ook in gevangenschap niet in groepen moeten worden gehuisvest. De mannetjes hebben een sterke drang tot paren. In een verblijf met beperkte afmetingen kunnen vrouwtjes daaraan niet of moeilijk ontsnappen. Als ze aan de paringsdrang van het mannetje niet kunnen ontkomen, zullen ze zich op het landgedeelte gaan ophouden. Ze eten dan niet meer, omdat ze alleen in het water eten. Er ontstaat dan het gevaar van verkommeren van het vrouwelijke dier. Het is daarom aan te raden mannetjes en vrouwtjes apart te huisvesten. Voor een paring kunnen de dieren een korte tijd, bijvoorbeeld een halve dag, bij elkaar worden geplaatst en daarna weer gescheiden. Mannetjes moeten altijd apart van elkaar worden gehouden, omdat de dieren bij gevechten zware verwondingen zullen oplopen en één het onderspit zal delven.

Modderschildpadden hebben krachtige kaken. Bij het hanteren of het voederen is het aan te raden ervoor te zorgen niet te worden gebeten.

Modderschildpadden leven nogal 'low key' en **verstoppen** zich graag achter en tussen **kienhout** en/of stukken kurk.

Huisvesting

Modderschildpadden zijn niet erg kritisch wat betreft hun behuizing. Dat is natuurlijk geen vrijbrief om hen armzalig te huisvesten. Modderschildpadden zijn geen goede zwimmers en doen het 't beste bij een waterhoogte van vijftien tot twintig centimeter. Hoe meer kienhout en dergelijke in de bak, hoe liever het ze is. Ze leven nogal 'low key' en verstoppen zich graag achter en tussen kienhout en/of stukken kurk. Drijvende waterplanten (waterpest, kroos, Braziliaanse waternavel) kunnen hier ook voor dienen. Modderschildpadden eten weleens iets plantaardigs maar zullen de bak niet leeg grazen. Het water hoeft niet verwarmd te worden, maar een zandstrandje om te zonnebaden (en eieren te leggen) met een warmtelamp erboven is zeer wenselijk. Voor het leggen van eieren is een diepte van de eileg bak van vijftien centimeter ruim voldoende. Speelzand of metselzand volstaat. Omdat modderschildpadden geen actief zwemmende moerasschildpadden zijn, is er geen grote bak nodig met veel zwemruimte. Een bak van minimaal 60 centimeter lengte is voldoende voor een paartje tijdens de voortplantingsperiode.

Parende modderschildpadden

Nestje met pas gelegde eieren

De broedstoof, een 'au-bain-marie'-model

Voortplanting

Modderschildpadden kennen geen uitgebreide balts. De paring (als het vrouwtje het toestaat) volgt na een lompe achtervolging door het mannetje. De eieren worden dan enkele weken later gelegd in het legstrand. Soms liggen de eieren heel oppervlakkig, soms op tien centimeter diepte. De eieren hebben een harde schaal en hoeven niet uitgebreid vochtig te worden uitgebroed. De ontwikkelingsduur varieert van twee maanden tot vier maanden, ook voor eieren uit een en hetzelfde nest op

dezelfde plek in een broedstroof. De juiste broedtemperatuur ligt tussen de 28 en 30 graden Celsius. In de natuur is het mogelijk dat babyschildpadjes in het nest overwinteren en in de lente pas boven de grond komen. In gevangenschap is dat bij een van ons (Fred) ook twee keer gebeurd. Gooi een nog niet uitgekomen ei dus niet te snel weg, er kan alsnog een schildpadje uit komen!

Winterslaap of -rust

In het natuurlijke verspreidingsgebied in de zuidelijke Verenigde Staten komt een duidelijke seizoensvariatie voor in de zin van warme of hete zomers en koele winters. De verschillen zijn uiteraard minder naarmate het betreffende gebied zuidelijker is gelegen. Overwintering gebeurt zowel op het land als in het water. Fred liet de dieren in hun verblijf in de winter in het water bij vrij lage temperaturen tussen de vier en acht graden Celsius.

Jan hield enige dieren in een vijvertje in een onverwarme kleine plantenkas buiten. Enige jaren lang deden deze twee vrouwelijke nakweekdieren geen winterslaap in het water van het vijvertje, maar zochten een plaats onder een druiv-

venstruik, waar ze zich tussen de wortels ingroeven tot een diepte van circa twaalf centimeter. In het voorjaar kwamen ze weer tevoorschijn. Soms deden ze er wel twee weken over om hun kuiltje te verlaten en zich in het water te begeven. In een half open kuil waren ze dan zichtbaar.

Voedsel

In de natuur is de modderschildpad een alleseter met een voorkeur voor dierlijk voedsel. Denk aan mosselen, slakken, insecten, kreeftachtigen, vis, aas, enzovoort. In gevangenschap worden veel soorten voedsel gegeten. De auteurs voeren hun dieren met (gevroesdroogde) regenwormen, meelwormen, gevriesdroogde rivierkreeftjes, huisjesslakken, rupsen, gedroogde insecten, (gevroesdroogde) treksprinkhanen, droogvoer voor schildpadden, korrels voor koi en vijfvissen, tartaar met een toevoeging van mineralen en vitaminen, vis van allerlei soort, kattenbrokken, garnalen, nestmuizen, waterpest, eendenkroos en dergelijke. Je moet wel waken voor het overvoeren van de dieren. Variatie is belangrijk. Voor de opname van kalk is het raadzaam stukken schaal van kippeneieren of stukken sepia in het water te leggen. De dieren bijten daar stukjes van af.

Wetgeving

De Mississippi modderschildpad *Kinosternon subrubrum hippocrepis* is niet opgenomen in de bijlagen van het CITES-verdrag en de daarop gebaseerde Europese verordeningen. Het houden van deze soort is dus nog vrij. Geadviseerd wordt bij overdracht van deze dieren altijd een overdrachtsformulier op te maken, zodat de nieuwe houder altijd de legale herkomst van de dieren kan aantonen, in het geval de wetgeving verandert.

Besluit

Voor ons als langjarige houders is de Mississippi modderschildpad een ideale schildpad om te houden en te kweken. De dieren stellen niet heel hoge eisen en leven bij ons gezamenlijk al ruim 40 jaar, dit zeer tot ons genoegen. Het is een soort voor het leven. Wij hopen dat dit artikel bijdraagt aan het juist en verantwoord houden en kweken van deze en andere soorten schildpadden. ←

Uitkomen uit het ei kan een paar dagen duren. Dit ei is uitgebroed op Seramis-korrels.

Jong dier, enige weken oud

Het verblijf voor de jonge modderschildpadden